

Főszerkesztő és ideiglenes felelős szerkesztő: **Dr. Olosz Lajos** Laptulajdonos a **CORVIN** Lapkiadó R. T.

DÉLI HIRLAP

A timistorontali törvényszék bej. sz. 83. (Dos. No. 934/1938). Alapította: **Dr. VUCHETICH ENDRE** és **Dr. VARNAY ELEMÉR**

Ziarul Comunității Maghiare din România ■ A Romániai Magyar Népközösség lapja

Döntő szakaszban a finn kérdés

A parlamentet előreláthatóan már keddre összehívják — Paasikivi Moszkvába megy?

Válaszul Churchill alsóházi nyilatkozataira, a lengyel kormány visszautasította a kiegyezései javaslatot

Hol a szabadulás?

A finn parlament külügyi bizottsága február 26-án, szombaton összehívta. Ezt megelőzően a minisztertanács foglalkozott Paasikivi stockholmi békeajánlatának eredményével. A szovjet követelések megvizsgálásának a külügyi bizottság előrelátóan két napot szentel; a tanácskozáok után tífkös ülésre hívják össze a parlamentet. A parlament dönt a felett, hogy Paasikivi vezetésével finn küldöttség utazzék Moszkvába.

A lengyel kérdés

A lengyel—szovjet viszály alakulásáról az utóbbi napokban olyan hírek érkeztek, hogy a hejékel elszórt holtpontra jutott kérdésben új fordulat várható és remény van a megoldásra. Churchill alsóházi nyilatkozata, majd Edennek ezt követő kijelentése nyomán azonban, úgy látszik, ismét megmerevedett a londoni lengyel kormány magatartása. A jelenlegi helyzet kialakulásának elemzésére érdemes rövid visszapiantást vetnünk arra, mi történt a lengyel ügyben az elmúlt három hét alatt.

Mikolajczyk nyilatkozata

Mikolajczyk lengyel miniszterelnök február elején a Svenska Dagbladet című svéd lap londoni tudósítója előtt az orosz—lengyel viszonyról nyilatkozott s ezeket mondotta:

— A lengyel kormány állásfoglalása ezzel a kérdéssel szemben teljesen világos. Nekünk nincs semmi eltitkolni való Teheránban a három nagyhatalom messzemenő határozatát hozott, amelyek még államokat is érintenek. Tisztában kell lennünk azonban azzal, hogy nem lehet igaz demokrácia a beszélni akkor, ha a nemzetközi támogatásra nem hívják meg valamennyi államot egyúttal a bizottságára. All ez különösen abban az esetben, amikor olyan kérdéseket beszélnek meg, amelyek a meg nem hívott államokat érintik. Bár korlátlan lehetőségem van arra, — hangsúlyozta Mikolajczyk — hogy nézetemet megismerjem a brit kormánnyal és az amerikai elnökkel, arra azonban — sajnos — nincs lehetőségem, hogy a teheráni értekezlet harmadik résztvevőjével közvetlen megbeszélést folytassak.

A világban nem szabad a népek egymással szembeállítani az anarchiához vezető utakat a továbbiakban a lengyel miniszterelnök. — Egy biztonsági rendszert lehetetleníteni s egy olyan együttműködést kell létrehozni, amely valóban közel hozza egymáshoz a népeket. Ha nem lehet el ezt a célt, akkor az elvárások nem a világon mindenütt a rájuk kényszerített rendszerek ellen fognak mutatni. Ez pedig nagy veszélyt jelent a világ jövője szempontjából.

Churchill közölte beavatkozását

Churchill hazatérése óta a lengyel kérdés megvitatása javarészt a nyilvánosság kizárásával történt. Több jel arra mutatott, hogy angolszász részről hatalmas erőfeszítéseket tesznek, hogy

Az öszvetségi Szodoma és Gomorra történetét juttatják az ember eszébe azok a szörnyűséges légitámadások, amelyekkel manapság a szembenálló felek egymás városai és falvai ellen intéznek. A biblia-magyarázók megkísérelték Szodomának és Gomorranak végzetét megmagyarázni és a természeti jelenségekkel összhangba hozni, amikor úgy vélték, hogy egy rettentős földrengés pusztította el ezt a két várost és a földből felesapódó lángok s az égből cikázó villámok meggyújtották a környéken található bitumenrétegeket és azonnal lángtengerre változtatták minden. Az emberi képzelet szinte nem is tudott ilyen szörnyű katasztrófát másképp elképzelni, mint Isten különös büntetését, amellyel a megroggyott gonoszokat és az erkölcsi telenségben förtengőket kívánta elpusztítani. Ma valóban oda lehet kiáltani az emberiségnek a quo vadis-t: merre és hová? A teljes megsemmisülésbe és pusztulásba? Ha az ember erre válaszolni akar, akkor meg kell állapítania, hogy az emberiség ma rettentős erkölcsi krízisben megy keresztül, amely az emberiséget lelkiileg a teljes kulturálatlanságba fogja taszítani.

Az igazi kultúra kettős célt és feladatot kell, hogy jelentsen. Az egyik az emberi értelem lehető uralmát a természeti erők felett, a másik az értelem uralmát az emberi érzések és az ember nemtelen vágyaktól tisztított erkölcsi kielégései felett.

A mai korszakot az jellemzi, hogy amíg az emberi értelem soha nem remélt mértékben és formában urra tudott lenni a természet erőforrásai felett, addig nem tudott urra lenni az emberi érzések és az ember erkölcsi beállítottsága felett és így az ember az akaratának alárendelt természeti erőforrásokat nem az emberiség javára, felemelkedésére és felvirágzására használja fel, hanem visszaél és emberi életét, örök emberi értékeit pusztítja el velük. Az eredmény nem lehetett más, mint ami bekövetkezett. Az emberiség életében az utolsó nagy kultúrakorszak a renaissance volt, amely a maga változataiban a XIX. századig tartott. Ebben a korszakban az ember anyagi és erkölcsi előrehaladását előidéző erők többé-kevésbé összhangban állottak egymással. A XIX. században azonban az ember er-

kölcsi haladását szolgáló erők ellankadtak, hatásuk visszaféledt, míg az anyagi előrehaladást szolgáló erők eddig soha nem látott csodálatos eredményeket értek el. Az ember azt hitte, hogy eddigi létének erkölcsi alapjait teljesen felruháhatja.

Láthatjuk: meg is tepte. Természetszerűen felvetődik a kérdés: hol van a szabadulás és a kiút ebből az utvesztőből és ebből a kátyúból, amelybe ma az ember és az emberiség jutott. A felelet egyszerű és világos: visszatérni a régi alapokhoz, visszatérni Istenhez és ahhoz az isteni gondolathoz, amely ezt a világot és annak életét a keresztény morálra és emberiségére kívánta felépíteni. Ez az út az egyedüli, amelyen keresztül az ember újra emberré lehet és visszanyerheti nemesebb, magasabb rendeltetését és életfelfogását. Ez az út az, amely visszaadhatja az embernek emberi öntudatát és lehetővé teszi azt, hogy gondolatával urra legyen vad ösztönei felett. Ez az egyetlen út az, amely nem szembe akarja állítani az embert az emberrel, az osztályt az osztállyal, a fajt a fajjal, a nemzetet a nemzettel, hanem kiegyenlítődést keres és a szereteten keresztül akarja közelebb hozni az embert az emberhez.

Milliók és milliók szívében él a megmentő kiút megtalálásának a vágya.

Ezért érezzük azt, hogy hiába tombolnak ma a világ feletti apokaliptikus rémek és hiába gyótródik a világ vérben és szenvedésben, kell jönnie egy időnek, amikor eloszlik a kód, szétszakadnak a felhők és újra napsugár araszítja el a világot s a gyűlölet szava helyett újra a szeretet evangéliumát fogják hirdetni. Ma úgy érzik sokan, akiknek lelke hittel van tele, hogy talán igaza van Dosztojevskijnek, akinél többet nem tépelődött és nem szenvedett senki, hogy az embernek és az emberiségnek bünbe kell esnie, szenvednie kell, gyótródnia kell, vezekelnie kell és csak ezen a keserves úton juthat el a megbékélés, az evangéliumi szeretet igazságához. Talán bennünket, ennek a korszaknak sokát szenvedett és megpróbáltatást átélt fiait is közelebb hoz az isteni Gondviselés ehhez a várva várt megbékéléshez és az embert az emberhez kötő evangéliumi szeretetbe.

gyel—oros viszály megoldására irányuló tárgyalások angolszász követésével a legteljesebb mértékben folyamatban vannak. Az első megbeszélés Churchill és Mikolajczyk között — Romer lengyel külügyminiszter és Raczyński nagykövet részvételével — már február 6-án megtörtént, amikor Churchill felvázolta a lengyel államférfiak előtt Sztabin választólevélét, megvitatja velük a helyzetet és válaszára kérte fel a lengyel kormányt. Mikolajczyk haladékat kért, hogy a kormány által képviselt pártoknak idejük legyen a „lengyelországi földalatti mozgalom” vezetőivel tárgyalásokba bocsátkozni. A tanácskozások után Mikolajczyk közölte Churchilllel a lengyel kormány határozatát. A lengyel válasz, úgy látszik, nem felelt meg a brit kormány várakozásának, mert nem jóváhírták Moszkvába, hanem újabb brü—lengyel megbeszélések került sor.

Az angol elgondolás

Nagy-Britanniának az a törekvése, hogy mindenáron ekerülje az összetűzést Szovjet-Oroszországgal, ekkor már nagyon is szembetűnővé vált. Angol elgondolás szerint — mint az E x c h a n g e közölte — mindkét felet kielégítendő, egyelőre csak demarkációs vonalat kell megállapítani s a Szovjet a demarkációs vonaltól keletre fekvő területeket szállná meg. A végleges orosz—lengyel határ megvonása csak a háború után történne meg.

Ez a megoldás — brit felfogás szerint — elfogadható lenne a lengyel kormány számára, mert elveit továbbra is fenntarthatná, Moszkvával szemben nem lehetne ellenvetése, mert kívánságai a gyakorlatban teljesülhetnek.

A Reuter-ügynökség azt állította, hogy a lengyel kormány ezen az alapon (ideiglenes demarkációs vonal) kész tárgyalni Moszkvával. Churchill, Eden, Mikolajczyk és Romer folytatja megbeszéléseit.

Az Evening Standard ezt jelentette: A lengyel kormány közölte az angol kormánnyal, hogy elvben hajlandó tárgyalásokba bocsátkozni határkérdésekről. Semmiesetre sem fogad el azonban valamilyen diktátumot és nem nyugszik bele befejezett tényekbe.

Vernon Bartlett február 21-én a News Chronicle-ban a helyzetet a következőképpen foglalta össze: Ez idő szerint van némi remény arra, hogy Lengyelország és a Szovjet-Unió között megegyezés jön létre, a hangsúly azonban a „nem i” szóféltán van.

Az USA. macatolása

Washington néhány hete felújított tartózkodó a lengyel kérdést illetően. Az amerikai közvélemény jelentős része azokban a lengyelekkel, ami nagyobb óvatosságra készítette az északamerikai külügyi hivatalt. Az USA. kormánya ez idő szerint nem óhajt beavatkozni a lengyel kérdésbe, — mondtja a Fehér Ház szóvivője.

Az amerikai sajtóban nagy port vert fel Joseph M. Rutk-nak, a kongresszus tagjának Roosevelthez intézett nyílt le-

egy mindkét felet kielégítő megoldás minél előbb létrejöhessen. Az új terveket maga Churchill dolgozta ki. Közben a Manchester Guardian azt írta, hogy a lengyel kormány álláspontja megmerevedett. Mikolajczyk és kormánya — mint arról február 15-én egy svájci tudósítás beszámolt — azon az elvi állásponton áll, hogy nincs joga lengyel területekről lemondani, sőt arra sincs joga, hogy keleti terület-lemondások fejében nyugati terjeszkedést fogadjon el. Ezen az elvi kérdésen túl gyakorlatilag Lemberg kérdése a legna-

gyobb akadály, mert hír szerint Lemberg hovatartozóságáról a Szovjet még tárgyalni sem akar.

Az elmaradt washingtoni átalapítás

Február 15-én a lengyel kormány hivatalosan közölte, hogy Stanislaw Mikolajczyk miniszterelnök lemondotta washingtoni látogatását, olyan államügyek miatt, amelyek megkívánják londoni jelenlétét. Egybehangzó jelentések szerint a len-

vele, amelyben a következő kijelentést tette:

— Ha Oroszországnak megengednők, hogy Kelet-Lengyelországot a háború után megtartsa, ami Sztalin nyilvánvaló szándéka, akkor a háborút örökösleg és világnézetileg elvesztenők, még mielőtt abban a helyzetben lennénk, hogy katonailag megnyerjük.

Roosevelt e levélre a következőket válaszolta:

— Az USA, mindig azon fáradozik, hogy igazságos békét érjen el, amely valamennyi nagy és kis nemzet szuverén egyenjogúságán alapszik.

Az orosz—lengyel kérdésről Roosevelt így nyilatkozott:

— Jóllehet, a szovjet kormány még nem fogadta el az Egyesült Államok közvetítési ajánlatát, biztosíthatom, hogy kormányunk továbbra is fáradozik arra törekvően, hogy igazságos, tartós békét létesítsen, amelynek alapja valamennyi nagy és kis nemzet szuverén egyenjogúsága.

Február 25

A Daily Sketch, közvetlenül Churchill alsóházi beszámolója előtt rámutatott arra, hogy a meakült lengyel kormány azon fáradozik, hogy rávegye az angol kormányt: hosszabbítsa meg azt a kezességet, amelyet röviddel a második világháború kitörése előtt vállalt Lengyelország területi épségére vonatkozóan. Ez a kezesség az idén nyáron lejárt. A Daily Sketch megjegyezte: nem valószínű, hogy angol részről régi alakjában megújítanak a kezességet, mert a mostani európai helyzet alánán a szerződés aligha tekinthető többé időszertinek.

Az öt évre szóló brit kezesség 1944. augusztus 25-én jár le. Amennyiben hat hónappal ezt az időpontot megelőzően Anglia nem újítja meg a kezességet, bármikor felmondhatja azt.

Február 25. elmúlt.

London nem nyilatkozott a szavatosság meghosszabbításáról. Kezessége tehát — mint a Deutsche Diplomatische Korrespondenz diplomáciai szerkesztője ma kiemeli — bármikor felmondható.

A Dagens Nyheter című svéd lap azt írja, hogy a szavatosság felmondása, illetve a szerződés módosítása alkalmat nyújtana Angliának arra, hogy a lengyel határmegvonás kérdésében Moszkva iránt tanúsított engedelmességét formailag is igazolja, annál is inkább, mert kétségtelen — így vélekedik a svéd lap — hogy a szerződésben Anglia csak Lengyelország függetlenségéért és nem területi épségéért vállalt kezességet.

Más semleges körök viszont úgy vélekednek, hogy a szerződés felmondása, legalább is ilyen formában nem várható, mert London hajlott ugyan a kiegyezés lengyel-orosz megállapodásra, de eddig tekintélyének egész súlyával fedezte a lengyel kormányt. A szerződés esetleges módosítása tehát csak formai jellegű volna és erre is csak akkor kerülne sor, ha Moszkva, London és Washington között már meggyezés jönne létre Lengyelország kárpótlása érdekében.

A pillanatnyi helyzet

Churchill alsóházi nyilatkozatának Lengyelország sorsára vonatkozó része — mint ezt a Reuter diplomáciai szerkesztője is beismerte — nagy megütközést keltett a lengyel közvéleményben. Tézisére a megdöbbenés. Edén nyilatkozata. A lengyel kormány nyíltan kifejezésre juttatta elégedetlenségét és a Dzennik Polska tegnapi cikkében már megmutatkozott a visszahatás: visszautasítják a Curzon-vonal alapján javasolt megoldást.

A Radó amszterdami értesülés szerint Romer lengyel külügyminiszter tegnap megjelen a brit külügyminisztériumban és közölte Edennel a lengyel kormány állásfoglalását Churchill alsóházi nyilatkozatával kapcsolatban. A lengyel kormány és a londoni lengyel emigráció egyöntetűen megítéli — mondja a jelentés — hogy

Churchill alsóházi kijelentése ellenében áll azaz a lengyel javaslat, amit Sztalinhoz való továbbítás végett a napokban áradtak a brit kormányfőnek.

A Dzennik Polska a többi között ezeket írja:

A lengyel kormánynak szilárd elhatározása, hogy visszautasítja az ugynevezett Curzon-vonalat, mint a jövő lengyel — szovjet határt. A lengyel kormány többé nem jár el ettől az álláspontjától.

Hasonló értelmű Sosnkovszki tábornoknak, a szovjet követelésekkel szemben eddig is a legélesebben beszéző lengyel vezérkari főnöknek kijelentése is. Sosnkovszki rámutatott arra, hogy a lengyel kormány „jóakarátának” kidomborítására utasították a lengyelországi „földalatti mozgalmat”.

A politikai arcvonal

Keddre összehívják a finn parlamentet

Helsinki. (Tp.) A finn parlament külügyi bizottsága február 26-án, szombaton ülésre jött össze. A bizottság tanácskozása előreláthatóan két napig tart és az a súlyos feladat hárul rá, hogy a békéről vagy a háború folytatásáról döntsön. A bizottság elnöke, az 1940. évi szovjet-finn békeszerződés egyik aláírója.

A finn parlament a most következő hét elején, valószínűleg már kedden ül össze. Ez az ülés előreláthatóan titkos lesz. Lehetségesnek tartják, hogy már kedden azt is közölni fogják, hogy Paasikivirtéség élén, Moszkvába utazik a finn parlament határozatának közlése céljából.

A fegyverszünet kérdése

Stockholm. (Tp.) A Dagens Nyheter című svéd lap azt írja, hogy ha az orosz fegyverszüneti feltételekről megjelenő cikkek megközelítőleg is megfelelnek a való helyzetnek, akkor számolni lehet azzal, hogy a meggyezés aláírása véget Paaikivi rövidesen Moszkvába utazik.

lépjen érintkezésbe a benyomuló szovjet erővel. Erre azonban — mint mondták — elsősorban azért van szükség, hogy „leszögezzék Lengyelország szuverén jogait az egész ország területén.”

A lengyel kormány magatartásának megmerevedése kinos meglepetést keltett Londonban — jelenti az Europa-press. — Brit körökben azonban még mindig vannak, akik nem veszik komolyan a lengyel tiltakozást és azt hiszik, hogy a lengyel kormány „a hősiesség” szerepét akarja játszani. Ha a lengyelek vonakodnak meggyezésre jutni Moszkvával, maguknak kell viselniük a következményeket. — így vélekednek az angolok, mondja az EP. jelentése.

Jelentéseink a harcok teréről

Teljes elhárító sikert értek el a német csapatok Rogacevtől északra

Berlin. A német vezéri főhadiszállás jelentése szerint a keleti harcfronton a Dnyeper és Krivoirog között, valamint Kirovogradtól északnyugatra a szovjet csapatoknak, páncélosokkal és repülőgépekkel támogatott több támadása meghiúsult. E harcok közben a szovjet csapatok nagy veszteségeket szenvedtek. Szvenigorodkánál a német csapatok a szovjet kötelekeket erősen kiéptett állásaikból kivették. A Pripjetől délre levő körzetben elkezdett támadó és elhárító harcokra került a sor. A harcok folyamán 40 jámadó orosz páncélos közül 37-et megsemmisítettek. Német lovassági kötelékek eredményes vállalkozásokat indítottak, melyek a nripjeti mecsarak területébe. A Berezina folyótól délre az orosz csapatok folytatódó támadásait visszaverték. Az egyik határesi helyet elfoglalták. Rogacevtől északra a német csapatok a területen levő ellenséges csapatok támadásával szemben, kemény harcok után teljes elhárító sikert értek el.

Olaszországban a nettuni hídfőnél a német csapatok támadásai helyenként az állások megjavításához vezettek. Az előretörések során egyes helyeken súlyos tüzérsgéi harcokra került a sor.

Német harci repülőgép-kötelékek február 25-én az esti órákban Anzio kikötőjében hajógyújtásokat tartottak meg. Három ellenséges szállítóhajót összesen 24.000 tonna tartalommal és egy rombolót bombatalálattal súlyosan megromboltak. Egy másik szállító hajó megsemmisítésével szintén számolni lehet.

Északamerikai bombázó repülő-kötelékek

Északamerikai bombázó repülő-kötelékek tegnap is folytatták nappali támadásaikat Dél-Németország helységei, így elsősorban Augsburg, Regensburg és Fürth városok ellen. Az elmúlt éjszaka angol terror-kötelékek újabb bombázták Augsburg városát. Különösen lakónegyedekben nagy károk keletkeztek. A lakosságnak veszteségei voltak. Néhány ellenséges zavaró repülőgép Nyugat- és Észak-Németország területére dobott bombákat. A német légvédelmi erők e támadások során 106 angol—amerikai repülőgépet semmisítettek meg, ezek között 102 négy motoros bombázó volt.

Az ellenséges utánpótlás ellen folytatott harcban német tengerpartjárók az Atlanti-óceánon, a Földközi-tengeren és az Indiai-óceánon 7 hajót 35.185 tonna tartalommal, továbbá 11 szállító vitorlás; és 2 kísérő rombolót elsüllyesztettek; 3 további hajót torpedótalálat ért.

KIÜRITIK A FÖLDKÖZTENGERRI FRANCIA PARTVIDÉKET

Bucuresti. A Curentul is hirt ad arról, hogy a vichy kormány rendeleteire kedd óta folyik a földközti-tengeri francia partvidék kiürítése, mert feltételezik, hogy a szövetségesek a Nizza—Toulon—Marseille—Perpignan vonalon inváziót kísérelnek meg.

Madrid. (TP.) Algecirasból érkező jelentések szerint Gibralfárbán továbbra is felette élénk a hajóforgalom.

DE GAULLE MEGBIZOTTAJI VICHYBEN?

Bucuresti, Az Ecoul közli: A Transocean hírigyűzőség párizsi tudósítója tudni véli, hogy De Gaulle tábornok képviselőtében kiküldötték érkeztek Vichybe, azzal a céllal, hogy közlekedésre tegyenek kísérletet a vichy francia kormány és az algéri bizottság között.

AMERIKAI REPÜLŐK FIUMÉT ÉS SEBENICÓT TAMADTÁK

Chiasso. (Tp.) Tegnapi délután amerikai repülőgépek Fiume városát bombázták. Délután félkettőkor újabb bomba-támadás érte a várost. A nagy számban ledobott bombák jelentős károkat okoztak és sok áldozatot követeltek. Zágráb. (Tp.) Tegnapi két ízben repülőgépet semmisítettek meg, ezek között 102 négy motoros bombázó volt.

Leautaud

A szövetségesek nem ismernek el Argentínában

Madrid. (Rador). A DNB jelenti: Az Egyesült Államok fővárosának politikai körében az a nézet alakult ki, hogy a szövetséges argentin kormányt nem urgenin államfő végleges álláspontra helyezkednek, ismerik el és ugyanolyan álláspontot nem helyezkednek.

fegyverszüneti feltételek tekintetében az angol kormány kívánságának.

ANGLIA IGÉNYT TART A BALEARI TAMASZPONTOKRA IS?

London. (Tp.) Az angol sajtó foglalkozik a Spanyolország elleni rendszabályok kérdésével és különböző követeléseket támaszt. A Tribune című újság hat követelést állít fel és ezek között szerepel az is, hogy Anglia követelje a Baleari-szigetek átadását Spanvöl országtól.

AZ ARGENTIN KORMÁNYVÁLSÁG

Stockholm. (Rador). A DNB jelenti: Buenos Airesből származó hír szerint az argentin belügyminiszter és a hadügyminiszter is benyújtotta lemondását.

TÖRÖK VALASZ A PRAVDA TAMADÁSÁIRA

Isztanbul. (Tp.) A hivatalos szovjet lap, a moszkvai Pravda, legutóbbi éles bírálattal gyakorolt Törökország magatartása fölött. Az egész török sajtó ugyancsak éles hangon válaszol a szovjet kirohanásokra. Utáznak a török lapok arra, hogy a török kormány nem emigrált és 60 hadosztályból álló, teljesen felszerelt hadsereggel rendelkezik amit egy látszik Moszkvában elfelejtettek. A Szovjet-Unió még messze van attól, hogy a háborút már megnyerte volna. Vajon hogyan beszélne Moszkva Törökországgal akkor, ha tényleg győzne Törökországnak nincsenek hódítási szándékai — hangoztatják a török lapok — de nagyon jól tudja, hogy mit jelentene a Szovjet-ellenlőve a Balkánon.

A LONDONI TÖRÖK NAGYKÖVET MEGBETEGEDT

Ankara. (Tp.) Rauf Orbay, Törökország londoni nagykövete, aki ez idő szerint a török fővárosban tartózkodik, megbetegedett s erre való tekintettel egyelőre nem utazhatik vissza Londonba.

UTOLSÓ EMBERIG VEDEKEZTEK A JAPANOK

Tokió. (Rador). A Kwadselin és Ruoto szigeteken, — mint a japán császári főhadiszállás jelenti — a japán hadsereg és hadi tengerészet 4500 katonája, valamint 2000 polgár munkása (rulerőben levő ellenséggel vívott harcban az utolsó emberig elesett. Heves légi bombázás és ágyútűzelés után az amerikaiak február 1-én kb. 60 hadosztályal végrehajtották a parti szállást. Február 6-án a japánok a utolsó ellen-támadást indították és az ellenségek emberben és anyagban nagy veszteségeket okoztak.

AMERIKAI REPÜLŐGÉP KENYSZERLESZÁLLASA MAGYAR TERÜLETEN

Budapest. Február 22-én a magyar szász repülő Délnémetországi támadást végrehajtották a magyar Magyar Távirati Iroda jelenti — gépek nyugat-magyarországi területre repültek át. Az egyik amerikai gép meszakítottan, erősen sérült állapotban magyar területen, Csákvörnyénél a kényszerleszállást végzett. Szerényen vették.

AMERIKAI REPÜLŐK FIUMÉT ÉS SEBENICÓT TAMADTÁK

Chiasso. (Tp.) Tegnapi délután amerikai repülőgépek Fiume városát bombázták. Délután félkettőkor újabb bomba-támadás érte a várost. A nagy számban ledobott bombák jelentős károkat okoztak és sok áldozatot követeltek. Zágráb. (Tp.) Tegnapi két ízben repülőgépet semmisítettek meg, ezek között 102 négy motoros bombázó volt.

Leautaud

A szövetségesek nem ismernek el Argentínában

Madrid. (Rador). A DNB jelenti: Az Egyesült Államok fővárosának politikai körében az a nézet alakult ki, hogy a szövetséges argentin kormányt nem urgenin államfő végleges álláspontra helyezkednek, ismerik el és ugyanolyan álláspontot nem helyezkednek.

Emlékezés Munkácsy Mihályra

Munkácsy Mihály 1844 február 20-án született Munkácson. Életét és művészetét legendák veszik körül. A munkácsi kishivatalnok korai árvaságára jutott fia egészen ahírlól, asztalosnasként kezdte pályafutását. A régebbi iparosoktól megpróbáltatásait, nélkülözéseit ki kell állnia az asztalosműhelyben, még később is, mint mesterlegény. Szamosy Elek festő a felfedezés, az utat indítás érdeme. Tőle tanulja a festészet alapelemeit a festészeiben teljesen járatan ifjú Munkácsy. Pesten és Bécsben tanul, majd München művészete hat rá maradandóan. Sikereinek kiinduló pontja Düsseldorf. Itt festi meg *Siralom háza* című, megkapó irratalmu és elrendezésű, már „érett” képét, amely igen jó áron kél el és Párizsban megkapja a festők álmainak tárgyát: az aranyérmét. A nagy sikernél is most már ragyogóbbnak látszó jövő sodorja oda és telepíti meg Párizsban. Munkácsy utat, népeset, magyar színű viz Párizsba. Fényes palotája az irodalom és a művészet vezető embereinek a találkozó helye. Az 1878. évi párizsi világiállítás tetézi híret: „Milton” című festménye kapja meg a kiállítás nagy aranyérmét. A párizsi festésben terem meg a Tépés csinálók, a Falu hőse, s a Zalogházban című képe, s ugyancsak ezekben az években készülnek el nagy és híres bibliai képei: *Krisztus Pilátus előtt* és a *Golgotha*. Dicsőségét csak növelik ragyogó rajzképei, arcképei, a bécsi múzeum hatalmas mennyezet-képe, Szülővárosa, Munkács látogatásakor születik meg a Honfoglalás nagyszerű vásznának gondolata.

1890-ben egy endenichi szanatóriumban halt meg a magyar festészetnek ez a lángeszű őstehetsége. Születésének századik évfordulóján hódolattal adózik emlékének az egész magyarság.

Munkácsy a Bánságban

... Tizenöt-tizenhat hónapot töltöttem így Szamosy mellett, — olvassuk nagy festőnk önéletrajzában — amikor egy jó barátja, Ormós Zsigmond, aki nagy műpártoló, esztétikus és író volt, meghívta őt magához. Ormót látott már engem Gyulán is: tudva, hogy folyton Szamosyval vagyok, engem is részesített szíves meghívásában.

En nagy élvezettel hallgattam őket, amikor beszélgettek. Ormós legényember volt, csaknem egyedül élt. Gyakran szó került a nagy festőkre s végtelenül tanulságos volt az, amit tőlük hallottam. Ormós akkor az olasz művészet történetével foglalkozott, a melyet alapos tanulmány tárgyává tett. Szamosyval is Velencében ismerkedtem meg. Volt neki egy kis képgyűjteménye is. Néha elmutogatta nekem az olasz remekmű másolatait metszetekben. Egy ízben, Rafael képeit mutatva, így szólt hozzám: Reményem, egyszer majd ön is fest ilyen szép képeket s majd azokat is leásolják így! ...

mozgalmas buziasi napok

A jól is érzem magam abban az egészségi körben! A nap nagyrészt a szabadban töltöttem, folyton rajzolva. A vidék gyönyörű volt s a román lakosság viselkedése, de mivelhogy nem tudtam a nyelvet, bajos volt őket megközelítenem, azolni a világ minden kincséért s akartam se. Egy győztesztár ablakából néztem hát őket. Ott az ablak előtt tartották a vásárt. Egy alkalommal egy parasztház előtt telepedtem le. Csakhamar körülvettek, fenyegetni kezdtek és erőszakosabbnak is találtam szaporán beszélni sátorfámat. Mennelültem, de megüzbe vetek és kergettek egészen Ormós-házig, ahol, egy szolga vett az almába. Aligha azt nem gondolták, hogy valami fináncféle náció vagyok, aki adó végett ügyeli őket

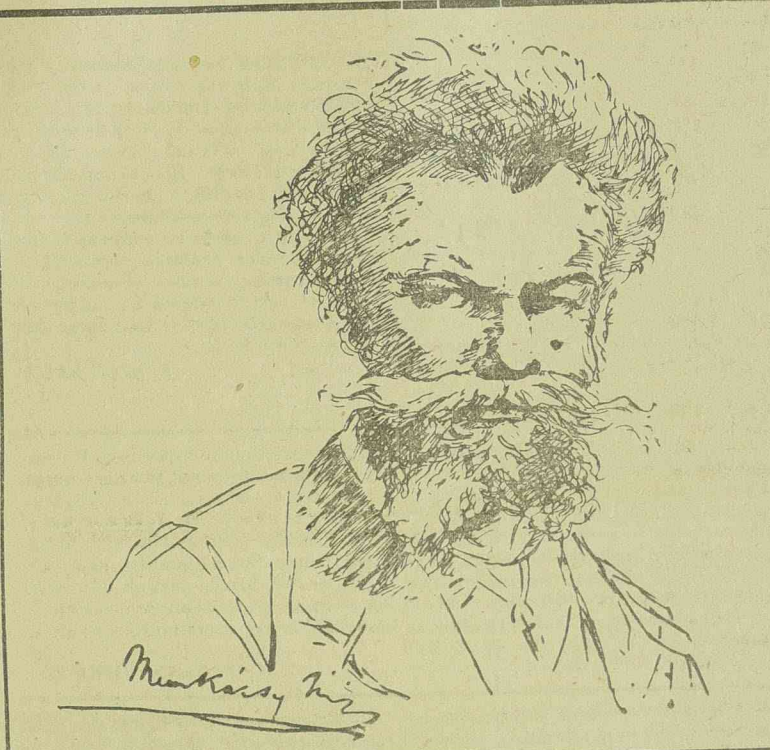
Dél Erdély és a Bánság magyarsága sem hiányozhatik azok közül, akik Munkácsy Mihály, a legnagyobb magyar festő születésének századik évfordulóján emlékének hódolnak. Egyetlen szépirodalmi és közművelődési folyóiratunk, a „Havi Szemle” februári számában méltóképp adott kifejezést érzelmeinknek, amilyen Hájós Imre szakavatott tollával méltóképp állított a nagymester művészi értékéről, Babuczay György pedig bemutatta Munkácsy azon alkotásait, amelyeket szídszerűen Aradon őriznek.

Mi, bánságiak sem nélkülözzük az olyan emlékeket, amelyekre hivatkozunk szinte kötelességünk az ünneplések napjain.

Ormós Zsigmond, Temesvármegye és Timișoara-Temesvár város egykori főispánja, akinek kulturális téren a Bánság annyit köszönhet, hiszen muzeumnak és ebben az értékes képtárnak megalapítója, a fiatal Munkácsy Mihálynak anyagi támogatója volt, majd a művész barátja lett. És ő tette lehetővé azt is, hogy Munkácsy zsenijét a Bánság népi kultúrája is táplálhatta, a nálunk szerzett benyomások is hathatnak rá. A Buziason és Beodrán eltöltött hetek kedves emlékei maradtak, ami kitünik abból is, hogy rólok olyan részletesen emlékszik meg élettörténete leírásában.

A Bánság lakói pedig, mindég szívesen emlékeznek arra, aki közöttük jól érezte magát, legyen az útas, fűrdővendég vagy Isten kegyelméből: művész.

JAKABFFY ELEMÉR

és rajzolja a házaikat. Egy másik alkalommal meg valóságos ostrom alá fogták a kis pavillont, a melyben laktam. Az alacsonyán eső ablakon ugyanis beláttak szobámba, látták, hogy egy koponyát, egy halálfejet másolok papírosra ...

Körülbelül két hónapot töltöttem Buziason. Onnan egy másik kirándulására kísértém el Szamosy. A gróf Karácsonyi-család hívta meg őt Beodrara, némi képjavítási munkák végett.

Szép kastély volt az, gyönyörű park övezte. Adtak nekem is egy szobát a kastélyban, Szamosy mellett, de már az asztal mellé nem hívják meg a kis inast, mert hátha nem viselte volna magát elég illedelmesen. A cselédség asztalánál terítettetek számomra. Egy hatalmas huszár hívott ebédelni. Hogy így visszagondolok rá, bizony nem is volt az a cseléd-ebédlő olyan utolsó valóján. Hosszu szép fehérén terített asztal s körülötte vagy egy tucat inas, szobalány, komornyik. Nekem az asztal végén szorítottak helyet. Első alkalommal azt hittem, valami tévedés lesz a dologba, de miután másnap is csak oda kerültem, hát biz én inkább kiburokoltam a kastélyból a helységbe, egy mészáros-hoz.

A beodrői mészáros lakója

A nap nagy részét azonban Szamosy mellett töltöttem. Ő a családi arcképeken dolgozott, én meg egy rajzon próbálkoztam. A kastély konyháját rajzoltam, amint jönnek a koldusok, heji alamizsna-osztásra. A parkban is dolgoztam, de mihielyt lépteket hallottam, úgy elbujtam mint a nyul. Egyszer, így menekülésközben, a kastély udvarába botlottam. A jó urasszony látva végtelen zavartat, megszólított s érdeklődést tanu-

sított vázlataim iránt. Ezután már jobban éreztem magam a kastélyban, benzenkedő önérzésem le volt cirogatva.

Jó dologom volt Beodrán. A mészárosné — minden tisztelettel legyen mondva — jól megtermett, csinos szőke menyecske volt, hatalmas jó kedve csak úgy harsogt ki belőle. Akkorákat kacagott, hogy rengett belé a szoba. Engem meg tömött, esordultig rakta tányéromat az ebédnél, heti egy forint ötven krajcárért. Lerajzoltam a gazdát is, a feleségét is.

(Az „lgyejejtérés” szerkesztőségének egy tagja, 1896-ban, két megviselt, elárgult régi rajzot küldött Munkácsynak Párizsba, azzal a kérdéssel, hogy csak-ugyan ő rajzolta-e azokat és ha igen, kérte őt a tulajdonos, az egykori beodrői mészáros nevében, írja alá a régi rajzokat. Munkácsy gondosan kartonra huzatta a rajzokat s gyönyörködött bennük. „Egy derék mészáros, de a felesége, beszélte egy este vendégeinek párizsi műtermében. Aldott jó asszony volt, úgy jól tartott birkahussal, hogy azóta se tudom enni. Most küldték hozzám ezeket a rajzokat, hogy a magaménak vallom-e? Hogyne, azonnal, de azonnal megismerem, örömmel írom alá. Most azt üzenni a derék ember, hogy sok jó rostélyost megettem hajdanában nála és úgy fordult a sorsa, hogy bezeg most ő is megenné, de elfogyott ... Kérdezteti, emlékszem-e rá, hogy amikor lerajzoltam a házat és ő megdicsérte a teő alá, akkor festek csak szépet róla!” Erre nem emlékszem. Tán leégett szegény? ... A kérajzot 1896 májusában, Budapesten, a Pannónia szállodában írom alá Munkácsy.)

Munkácsy-ereklyék a timișoarai-temesvári múzeumban

Timișoara-Temesvár. A városi múzeum képtárában, ahol külön csoportosították a bánsági művészek alkotásait,

his ceruzarajz

állítja meg a látogatót. Bodroshaju gyerekmester arcképe. Megillejtőde olvas-suk alatta Munkácsy nevéit.

A legnagyobb magyar festő fiatal-kori arcképe. Maga Munkácsy Mihály rajzolta, amikor még csak elindulóban volt, s nevéit még nem kapta szárnyra a hír.

A kép alatt még egy ceruzarajz. A gyűjtemény más helyén pedig Munkácsy Mihály jsmert nagy alkotásából néhány fényképmásolat s alattuk a mester jellegzetes kezevonása:

Méltóságos Ormós Zsigmond Temes megyei főispán urnak Munkácsy.

Ez a mintegy hetven évvel ezelőt létesült múzeum, ugyszólván egyedül Ormós Zsigmond néhai való főispán érdeme. Az is Ormós-nak köszönhető, hogy a múzeum szinte kész képtárhoz jutott. Negyvenkilenc után, sokféle zaklatás miatt eladta birtokát és külföldre ment. Művészettörténeti tanulmányokra indult s ami széphez jutott, megvásárolta. Gyűjteményét aztán a múzeumnak ajándékozta. S ha Timișoara-Temesvár nem is gyönyörködhetünk Munkácsy Mihály legnagyobb alkotásainál eredeti színelben, legalább a művész eredeti kezevonásait láthatjuk. Ormós Zsigmond érdeme szintén, hogy a Bánság fővárosában is akadnak drága ereklyék, amelyek a nagy mestert idézik.

Mert a timișoarai-temesvári múzeum gyűjteményei között rajzokon és fényképeken kívül egyéb Munkácsy-ereklyé is található. Régi muzeumi katalógus tudósít róla, hogy Ormós Zsigmond többek közt gondosan megőrizt jelenlős emberek hozzájárulása levele s ezeket is a múzeumnak ajándékozta. Ez a régi jegyzék Munkácsy Mihály nyolc leveléről is beszámol, Munkácsy születésének századik évfordulóján tehát

ismertetlen Munkácsy-levelek

bukkannak fel.

Az utóbbi években áthelyezett s csak nemrég újra megnyitott timișoarai-temesvári múzeum levéltári osztálya átrendezésének még csak a kezdeténél tartanak, mindamellett Ciupe Aurel muzeumi igazgató és Moga Livius gyűjteményi asszisztens, a történelmi osztály vezetője készséggel igyekezett az Ormós-féle gyűjtemények a ritka gyönyögyeit felszínre hozni. Előzékenységgel folytán hamarosan nyolc, két papírlapba helyezett levelet kaptunk kézhez. Valamennyit Munkácsy írta. Ormós Zsigmond pedig itt-ott jegyzeteket is helyezett az iratcsomóba és sok-sok újságkivágást. Ez is valamennyi Munkácsy-ról szól.

A legrégebbi levél még nem Ormós-nak, hanem a Munkácsy mesterének, a dévai-dévai származású Szamosy Eleknek szól. Gyermeki melegség, hála és nagy ragaszkodás szól belőle. 1863. február 13-án írja az ifjú Munkácsy Gerendásról. Arról tudósít, hogy a Beodrán és Buzias-Buziasfürdőn készített két képét kisorsolta és 36 osztrák érclelt forintot kapott érte. Mellételeve nagy szerénységgel vázlatrajzot küld arról a festményről, amelyre legutóbb készített.

A Munkácsy-ról szóló életrajzokban ezt a képet

a mester első festményeként

emlegetik. A róla küldött vázlatot és levelet őrizte meg Ormós s így került a rajza a timișoarai-temesvári múzeumba. A feljegyzések közi még egy adat: Munkácsy, az „inas” Buzias-Buziasfür-

Rendeletek, intézkedések

LEGVÉDELMI MUNKAKÖTELEZETISÉG MEGVÁLTAI ÖSSZEJE ÉS HATÁRIDÉJE ARADON

Megírtuk, hogy a légvédelmi törvények a légvédelmi munkakötelezettségről szóló részét olyképen módosították, hogy a korhatárt az 55. életévről a 60. életévre emelték fel. Az aradi polgármesteri hivatal közli, hogy a két napi munka megváltásának összege 2000 lej a kiegyenlíthező vagy a város háza pénztárána, vagy a házaknál jelentkezés szabályszerű nyugtakönyvvvel ellátott városi adószedőknél. A fenti összeg már az 1943-44 pénzügyi évre esedékes, aki tehát ilyen címen már fizetett bizonyos összeget, annak csak a különbözetet kell kiegyenlítenie. Február 20-i számbunkban közöltük, hogy kik mentesek a légvédelmi munkakötelezettség alól, most pótlólag megírjuk, hogy a közalkalmazottak és azok a kétkézi munkások, akiknek havi nyers jövedelme nem haladja meg a 6000 lejt, a megváltási összegnek csak a felét fizetik, ha nem háztulajdonosok.

ARADI LOVAK EGÉSZSÉGÜGYI FELÜLVIZSGÁLÁSA

Az aradi városi állatorvosi hivatal közli az aradi tulajdonosokkal, hogy állati egészségügyi felülvizsgálása az alábbi sorrendben történik meg: február 28-án a mikelakai közigazgatási kirendeltség előtt a mikelakai lovakat kell bemutatni a bizottság előtt és ugyanakkor öltik be a mikelakai fuvarozó lovakat, másnap pedig az ótás határáról győződik meg az állatorvos. Február 29-én délelőtt az arad-gáji lovakra kerül a sor, az ótási közigazgatási kirendeltség előtt. Az arad-határi lovakat a Turay-csárdá előtti vizsgálják meg, ugyanezen 29-én, délután; március elsején pedig a beoltott lovakat ismét megvizsgálja az állatorvos. Március 1-én az aradi, a pernyásvai, ségái, bussáki és Mossóczy-telepi lovakra kerül a sor, az aradi állatgyógyászati állomás előtt. Másnap ugyanott a beoltott lovakat újból megvizsgálják. Március 3-án délután a zsigmondházi, vesztőhelyi lovak felülvizsgálása a zsigmondházi közigazgatási kirendeltség előtt, másnap délután a beoltott lovak felülvizsgálata.

Rádió

FEBRUÁR 28, HÉTFŐ

BUCUREȘTI: 6.50 H és Z, 12.45 H, 13 Bajtársi óra, 13.50 H nemetül, 14 H, 14.15 Közlemények, 14.30 Sebesültek órája, 15.30 Katonák üzennek, 18 Diakélet, 18.15 H nemetül, 18.30 Z, 19 F, 19.20 Z, 19.45 Közlemények, 19.50 H, 20.30 E, 20.50 Faust, 22 H, sport, 22.15 Közlemények, 22.20 Z, 22.50 Z.

RADIO MOLDOVA: 12.30 Z, 13.30 H, 13.45 Z, 18.30 Z, 20 E, 20.15 Z, 21 H, 21.15 Z.

BUDAPEST I: 7.25 Torna, 7.45 Z, 8 H, 8.15 Z, 9 H német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven, 9.30 Z, 11 H, 11.15 Z, 12.15 Z, 12.40 E, 13.10 Z, 13.40 H, 15 Cinyezmusika, 15.30 H, 16 Z, 16.30 E, 17.00 Z, 17.45 H, 18 E, 18.15 Hgl, 18.40 E, 19.15 H, 20 Hgl, 20.55 E, 21 Hgl. Műteremsarok, 22.20 Z, 22.40 H, 22.50 H német, angol és francia nyelven, 23.10 Z, 24.10 Z, 24.45 H.

FEBRUÁR 29, KEDD Z, 6.55 H és Z, 12.45 H, 13 nyelvi nemetül, 14 H, 14.15 Közlemények, 14.30 Sebesültek órája, 15.30 Katonák üzennek, 15.45 F, 19.20 Z, 19.45 Közlemények, 19.50 H, 20 Z, 20.40 E, 21 Z, 22.20 Z, 22.50 Z, 22.15 Közlemények.

RADIO MOLDOVA: 12.30 Z, 13.30 H, 13.45 Z, 18.30 Z, 20 E, 20.15 Z, 21 H, 21.15 Z.

BUDAPEST I: 7.25 Torna, 7.45 Z, 8 H, 8.15 Z, 9 H német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven, 9.30 Z, 11 H, 11.15 Z, 12.15 Z, 12.40 E, 13.10 Z, 13.40 H, 15 Z, 15.30 Hgl, 16 Z, 16.30 Gyermekek előadása, 17.20 Z, 18.15 H, 18 Egészségügyi kalandár, 18.15 Cinyezmusika, 18.36 Hgl, 19.20 Z, 19.40 Z, 19.50 H, 20 Tarka műsor, 20.30 E, 20.55 Z, 22.40 H, 23.10 H német, angol és francia nyelven, 23.40 Z, 24.45 H.

Petőfi Sándor

Petőfi Sándor életéből

Az 1843-44-i tél Debrecenben — Egyesügedül a Hegyalján... — Tóth Gáspár szabómester 60 pengő forintja — Vége szilárdabb talajon

Debrecenben, 1843 november végén a fehérnadrágos, vacogó vándorszínész azt mondja Pákh Albertnek, a jó barátának: „Hozzad jöttem, hogy ha meghalok, legyen, aki eltemessen.” A megdöbbent barát lakást, ellátást szerez neki, természetesen hitelbe, özvegy Fogasnéval, a színházi jegyszedőnél. A lakás nyomorúságos, az ellátás sem betegnek való. Fűtésre már nem telik, de a hideg kemencéje jó asztalnak, lehet rajta verseket írni. Husz szép vers készül így a lábadozás idején. Még szerencse, hogy Pákh fűtőanyag helyett legalább dohányt hoz, s a költő az égő pipán melengeti meggéberedett ujjait. Magára szedi minden ruhaneműjét, így védekezik a hideg ellen. Ha lekaparja az ablaküveg jegét, a városi akasztófában gyönyörködhetik. „Annyira el vagyok gyengülve — írja ekkor Bajzának — hogy erőm visszanyerése heletlik két-három hónapba. Egész csontváz vagyok.”

Miheilyt a „csontváz” tapra áll, Fogasné jóvoltából meg-megnézhet egy-egy színázi előadást. Van azonban még ennél is kedvesebb utja: a kollégiumi könyvtárból hozza a sok jó könyvet. Olvas, ír, franciát tanul lízas ütemben. Kényszerű pihenésben, hiszen még nem indulhat utnak, számot vet magával. Végleg szakít a színészettel. Gyöngybetűivel leírja mintegy 80 versét s nekivág Pestnek, Persze, a Fogasnéval járó pénzért Pákhnak kell jótállania, pedig nagyon szegény fia ő maga is, de habozás nélkül jótáll 150 váltó forintért, ami az ő féltévi nevelői fizetése. A tartóás 45 napon belül esedékes. Ki és hogyan fogja ezt így kifizetni?

Vászontarisznyát, ólmos juhászbót kap az utra a kollégistáktól, akik elindulásakor A szerelem, a szerelem... kezdetű versét éneklék el tiszteletére a cantus praecesa megzenésítésében. Még három ezüst huszas is kerül Pákh egyik rokona jóvoltából utra valónak. Minden reménye a

kézíratos verskötet: „Gondolám, ha eladhatom, jó, ha el nem adhatom, az is jó... mert akkor vagy éhenhalok vagy megfagyok, s vége lesz minden szenvedésnek.” Uti leveleiben felelhetetlen sorokban emlékszik meg erről az utolsó, legnehezebb vándorlásáról. Idézzük ezeket a sorokat azért is, mert száz év előtt ily természetes egyszerűséggel senkinek a tollából sem folytak a mondatok, de azért is, mert sejtetik költőnk utazási módját. „Egyes egyedül mentem a Hegyalján, egy lélekkel, egy élő lényvel sem találkoztam. Minden ember felelet keresett, mert iszonyu rút idő volt. A süvöltő szél havas esőt szórt reám. Eppen szemközt jött Arcomom megfagytak a könnyek, melyeket a zivatar hidege és a nyomorúság fakasztott.”

Eger városáig tart ez a keserves február végi vándorlás. Itt az egri kispapok nagy örömmel fogadják, s a derek Tárkányi Béla, a pap és költő, ellátja utiköltséggel. A három boldog egri nap emléke is segíti tovább. Hivatásában való hitét erősíti az a tomboló lelkesedés, amelylyel az egri kispapok fogadják ott irt versének az előadását: „Kedvünnek ha magja volna, elvetném a hó felet, s ha kikelne, rózsaszőrdő koszorúzná a telet, s hogyha feldobnám az égbe szívetem, melegítné a világot nap helyett.”

Pesten egy volt aszódi iskolatársánál fog tanyát magának, majd Várady Antal veszi magához. „Verseik. Irta Petőfi Sándor” felirásu kötetével kiadókiadó futkos. Egyik sem akarja a versek kiadását vállalni, pedig az idő gyorsan mulik, s a 150 forint esedékes már. „Nem törődött velem senki — írja később a költő — kinék is akadna volna meg a szeme a szegény, rongyos kis vándorszínész? A végső ponton álltam, kétségbeesett hátróság szállt meg s elmentem az ország egyik legnagyobb emberéhez, oly érzéssel, mint amely kártyás utolsó pénztét teszi fel, hogy: élet

vagy halál...” Az országot esőverte, köbor tehetsége Vörösmarty Mihályt keresi fel.

A nagy költő minden szava gyógyító balzsam a végsőig igatott költő szívére. Már másnapra elolvassa a kötet verseit. „Jót mondhatok, a kötet nagyon szép — így fogadja másnap Petőfit, — de mi lette önt, öcsém, hisz rossz ránézni, úgy fel van dülva.” Kétféle sorsánál is jobban izgatja Petőfit, hogy mi lesz a debreceni tartózással. Kiönti szívét Vörösmarty előtt, aki embernek is éppen olyan nagyra bizonyul, mint amilyen nagy költőnek ismerjük. „A pénzzel szemben azonban a hon legnagyob szívelem is tehetetlen.” A liadókál ő sem boldogulhatna hamarosan, már pedig nagyon sürgős az ügy. Kézről-kézre adhatja hát a kötet verseit a Nemzeti kör tagjai között. Így akarja az előfizetés, azaz a kiadás jótállását nyelbeírni.

Akadály van itt is elég. A többség elleni a tervet. A kör tollforgató tagjai sem akarnak „kötődozajkák” lenni. Végre is egy szabómester áll fel, felajánl 60 forintot és le is teszi az asztalra az összeg felét. A kötet sorsdöntő megjelenése Tóth Gáspár szabómester nevéhez fűződik. 1844. március 27-én egy szabómester nősi példájára nyílnak meg a jövendő kaput es az erszénynek. Neki köszönhető, hogy a kétségbeesetten szurkoló költőnek még az este 76 pengő forint uti a markát. Épp jókor ahhoz, hogy a még jobban szurkoló Pákhól kellő időben az utolsó napon kirántsa a csavából.” (Illyés Gyula.) De nem adományról van itt szó, csak előlegről. A befolyó előfizetésekből Tóth Gáspárnak a pénz visszajár. Remélhetette ezt komolyan a józan szabómester, mikor a többség is, az ottani írók is a kiadás ellen voltak? Akármint volt, ezt a tettet és nevet számon kell tartanunk.

A verseket a kör tagjai megbírálják. Tizenöt vers nem jelenhettek meg. A kritikát később elviselni alig tudó költő „mosolyogva hajt fejet.” Tudja, hogy sorsa jobbrafordulásáról van szó. Ez az első eset, hogy a Nemzeti kör egy fiatal poeta érdekében az egész ország köreit, árszultait előfizetésre hívja föl. Nagy siker ez, amelynek híre megy. Március van s mindenképpen kisüt a nap. Vahot Imre jó szímmal segédszerkesztőnek szerződött Petőfit a Regélő-höz, Persze, a jó szimatozt nagyon megeléssít Vörösmarty ajánlása. Szerény ez az „állás”, de biztos talajt ad a költő lába alá. Kap szállást, ellátást, „jó magyar táp”-ot és havi 15 váltóforintot, vagyis 6 pengőforintot. Nem baj az egyelőre, hogy cselédek is annyit kapnak. A jövő kapuja kitárul. Verselést külön kap pénz, 30 krajcár darabjért. Kap majd többet is. Most a munka a fontos. Vége a színészi álomnak. Petőfi Sándor már csak költő lehet. Ideje már, hiszen az 1844. év tavaszában vagyunk, s megdöbbentően közelnek érezzük a végzetes 1849. július 31-ét. „Hat esztendeig voltam — írja Petőfi — istentől, emberitől elhagyott földönfutó, ha esztendeig volt két sötét árnyékom: a nyomor és a lelki fájdalom. És mikor? Ifjúságom kezdetében, az élet legszebb szakában, tizenhatodik esztendőtlől a huszonkettődig.”

Mielőtt megkezdene egyik forradalmat, az jrodalmi, büszke örömmel siet szülehez Dunavécserre. Kipihenheti magát július 1-ig, amikor szerződése életbe lép. „Apámmal kibékülhetek... hazamehetek édesanyámhoz...” — dadogja boldogan. — „De nem gyalog ám, fene aki megette: szekéren megyek.” — mondja dundát masan barátainak. Mintha látnánk, amint ott csüng szótlanul édesapja nyakán, mint gyümölcs a fán. (—)

SPORT

Nagy sportesemény a ma délelőtti timisoarai-temesvári ökölvívóviadal

A bucurești „Tirul” ökölvívóegyesület versenyzőinek mai timisoarai-temesvári vendégszerzése a Chinezul-CAMT és a CFR legjobb öklözőivel szemben, ma a legnagyobb sportesemény a Bânság fővárosában. Panaitescu Toma kiváló bucurești edző legjobb amatőrjeinek szorítóba lépését nagy érdeklődés kíséri és bizonyára megröhamozza majd a közönség a reggel 8 órakor nyíló pénztárát. A viadal délelőtti 10 órakor kezdődik a től fűtött Kratetyl-cirkuszban. A hivatalos nyilatkozás szerint, amelyeknek során a Chinezul-CAMT és a CFR három-három fiatal reménysége mérí össze tudását.

A JUVENTUS JÉGORONGOZÓI SZLOVÁKIÁBAN

Svájából visszatérőben a bucurești Juventus jégkorongozói Szlovákiában is játszottak. Első mérkőzésük Pozsonyban a Nyitrai AK csapatával 2:2 arányban döntetlenül végződött. A második mérkőzés Zsolnán került előntésre: Zsolnai SC—Juventus 4:2.

Az NB I bajnoki nyitánya Magyarországon

A magyar NB I első idei tavaszi bajnoki fordulóját ma játszzák. A bajnoki nyitány általában már megfelelően felkészült csapatokat állít egymással szem-

ben, hogy az ősszel megkezdődött nagyon izgalmas bajnoki évet méltóan folytassák.

Az első forduló sorsolása ez: Kolozsvári AC—Szolnok (1:0), Elektromos—Ferenfváros (0:5), Újpest—BSZKRT (1:3), Salgótarjáni BTC—Szegedi VSE (1:2), Diósgyőri MÁVAG—Vasas (3:2), Kispeszt—Csepel (2:1), Gamma—Debreceni VSC (0:1), Újvidék—NAC (0:1). Amint a zárójelben lévő őszi eredményekből látható azok akkor számos meglepetést hoztak van tehát ma elég visszavágni való, mint ahogy alighanem újabb meglepetések is rejlenek a mai fordulóban.

Érdekes a mai rajt alkalmából az őszi forduló sorrendjét felidézni: 1. NAC 24 ponttal, 2. Gamma 19, 3. KolAC 17, 4. Csepel 16, 5. Ferenfváros 15, 6. Újpest 15, 7. SalgóBTC 15, 8. Kispeszt 15, 9. Vasas 14, 10. Elektromos 14, 11. SzVSE 14, 12. DVSC 14, 13. Szolnok 13, Újvidék 13, 15. DiMÁVAG 12, 16. BSZKRT 10 ponttal.

HAJFESTÉK KOTOL 18 színárnyalatban

Timișoara város polgármesteri hivatala
3522/1944. szám.

PENZÜGYI HIVATAL

Hirdelemény

Mi, Timișoara város polgármestere, a város minden lakosának tudomására hozzuk a következőket:

1.) A hivatalos lap 1944. február 9-iki 33. számában megjelent 72. számú törvény, minden 21 és 60 év közötti férfire azt a kötelezettséget rója, hogy hozzájáruljon azokhoz a munkálatokhoz, amelyek a légi veszedelemre való tekintettel szükségesek. A kötelezettség évi 2 napos szolgáltatásban áll, amelyet városokban csakis pénzbeli megváltással lehet leróni, a 4217/1944. számú belügyminiszeri határozat értelmében egy-egy munkanapra 1.000 lejé számítva.

2.) A 1943/44. pénzügyi évre szóló munkaszolgálati megváltási összeget, vagyis minden 21 és 60 év közötti férfi lakos után 2.000 lejé legkésőbb 1944. március 11-ig kell befizetni.

3.) Torlódás elkerülése végett az alábbi sorrendet állapítottuk meg, amely szerint kötelesek a 21 és 60 év közötti férfiak a timișoari városháza 30. számú földszinti hivatalában (bejárat a főkapun át megjelenni és a 2000 lejé összeget befizetni):

1944. FEBRUÁR 28-AN, HÉTFŐN:

Az I. kerületből a Milano, Turin, Galati, Toma, Párizs utcák és a Regele Mihai körút lakosai jelennek meg.

A II. kerületből a.) a Draghici-sor, Teglea, M. Romanul, Abrud, Vidra, Detunata, Zlatna, 3. August utcák, Kunz-sor, Cosma és Caragiale utcák és a Coronini-tér lakosai;

b.) a Spitalul Nou, Rotariu, Traila, Ovițiu és Primariei utcák lakosai.

A III. kerületből a Carol-körút 1-81. szám, a T. Vladimirescu 1-12 szám alatti lakosok, a Iosif Gaal utca, Plevnei-tér, Mtr Metianu, Gen. Moșoiu és Gen. Dozmasneanu utcák lakosai.

A IV. kerületből a Carol-körút 2-60. szám alatti lakosok, a Miron Costin, Mircea Voda, Bonaz és Gojdu utcák és a Mocioni-tér lakosai.

Az V. kerületből a Cetățiu-körút, az Aradul-ut (naráncfa számok alatti) lakosai, a Miresc és Lieie utcák, Torontalului-ut, Matei Basarab, Mart Lencutia és Martirul Cernoiann utcák lakosai.

1944. FEBRUÁR 29-ÉN, KEDDEN:

Az I. kerületből a Sf. Ion, Regele Ferdinand-körút, Ady, Paulescu, Venetia, Horatiu, Napoleon utcák, a Huniade-tér, a Moșionji, Wilson, Iacobovici, Spiru Haret és a Scipio utcák lakosai.

A II. kerületből a Stefan cel Mare, Pestalozzi, Filipescu, Ofcea, Kuvin, Fagului, Prot. Gheorghevic, Dascal Lungu utcák és a Traian-tér lakosai.

A II. kerületből b.) a Viorelelor, Penes Surcanul utcák, a Badea Cartan-tér és a S. Sarnutu-tér lakosai.

A III. kerületből a Remus, Rozalia, T. Dipariu, Motilor utcák, Asanesti-tér, Tr. Laureanu, Radulescu, Domnita Balasa és Tomulus utcák lakosai.

A IV. kerületből a Berthelot, I. Ghica utcák, a Dragalina-tér és az I. C. Bratianu utca lakosai.

Az V. kerületből a Bucovinei, Alea Viilor, Luca Calaceanu, Vistula, Pop Banateanu, I. Ratiu, I. Bandu Munteniei utcák Avram

es Popa Iosif utca lakosai jelennek meg.

(A jelentkezések további rendjét folytatatosan közöljük.)

4.) A legvédelmi munkaszolgáltatás megváltására szülő kivételével, a kapott utasítások értelmében, az 1943. májusában készített utépitési munkaszolgálati jegyzéket használjuk fel. Ennek következtében azok az adózók, akik időközben lakást változtattak, hogy a jegyzékben megtalálhassák őket, a fizetésnél azokon a napokon jelentkezzenek, amelyekre azt az utcát osztották be, ahol 1943. májusában laktak.

5.) A pénzt a 3. pontban megjelölt napokon 8 és 14 óra között veszik át.

6.) Azok, akik a városi szabályrendelet értelmében az 1943/44. pénzügyi évre már megfizették a légvédelmi munkaszolgálat 300 lejé megváltási összegét, kérhetik, hogy a maga nevében, valamint bármely családja részére befizetett összeget a munkaszolgálati megváltás új rendszere szerint részére beszámítsák. Evégből a jelen hirdetés szerinti befizetésre való jelentkezéssel egyidejűleg mutassák be az illetők a 300 lejéről szóló nyugtát, hogy ezt az összeget beszámíthassák. Ezt nyomban a helyszínen, de csakis az 1943/44. pénzügyi évre befizetett 300 lejéről szóló nyugta ellenében számítják be.

7.) A légvédelmi munkaszolgálat megfizetése alól mentesek a tényleges állománybeli katonák, azok, akik az 1943/44. pénzügyi év során 6 hónapnál tovább voltak katonai szolgálatra mozgósítva vagy összpontosításra behíva, az idegen diplomáciai és konzuli testületek tagjai, azok az idegen állampolgárok, akik egy év alatt legfeljebb 3 hónapig laktak az országban, a munkaképtelenek, akik jogilag ilyeneknek tekintendők, valamint a hadirokkantok.

Az 1. és 2. pontban meghatározott munkaszolgálati megváltási díj 50 százalékát fizetik: A közalkalmazottak, akiknek a köztis viselői szabályzat értelmében 6000 lejé terjedő bruttó fizetésük van. Közalkalmazottak és kézmunkások, akik háztulajdonosok, nem élvezik ezt a kedvezményt. Akik mentesek a fizetés alól s akik a kedvezményben részesülnek, a 3. pontban megállapított napokon mutassák be a vonatkozó bizonyítékokat, hogy a kedvezményt vagy a törlést alkalmazni lehessen.

8.) Közintézmények és magánvállalatok a tisztviselőik és munkásaik kötelezettségeit kiküldött utján is befizethetik. A kiküldött névjegyzéket hozzon magával azokról a tisztviselőkről és munkásokról, akiknek nevében befizetést eszközöl. A jegyzékben az illetők vezetik- és keresztnéve és az 1943. májusában volt lakáscíme szerepeljen. Együttal be kell mutatni a bizonyítékokat, amelyek alapján a jelen hirdetés szerinti kedvezmény megadható.

Ugyanez a kmutatások csakis 1944. március 8-án, 9-én, 10-én és 11. napján, 16 és 19 óra között terjeszthetők be.

9.) Azokat, akik a szolgáltatás megváltási díját nem fizetik be e hirdetésben meghatározott időben, a megváltási díj kétszeresének megfizetésére kötelezik.

10.) Jelen hirdetményt falragaszok, a helyi sajtóban való közzététel, valamint minden más hirdetési eszköz utján hozzuk köztudomásra.

Timișoara, 1944. február 24-én.
Dr. E. TERAN, polgármester
IOAN FILIP, vezértitkár.

Apróhirdetések

FŐCÉP, fehér, 24-25, esetleg 6-ost kifogástalan állapotban levő, megvételre keresek. Címeiket „Fehér hócipő” jellegre timișoari kiadóba kérek. (5436)

ERZSASZONYEGEK eladó. Timișoara. IV., Iancu Vacarescu-u., 28., 4. ajtó. Jeleber. (1270)

ELJES orr-, fül- és szegészeti felszerelés. jó állapotban. eladó Weitzen Desieru. Timișoara IV., Carol-körút. 12. 3aj. szám 108/9483/1938. (1226)

MEGHÍVÓ. A „Pietaș” Temetkezési Onsegélyző Egyesület tagjait tisztelettel meghívjuk az 1944. március hó 12-én d. e. 10 órakor, az egyület helyiségében megtartandó rendes évi közgyűlésre. Az 1943. évi jelentés, mérleg és évi zárlatok az egyület irodájában megtekinthetők. (4591)

ELADÓK keskeny és szabályszerű vágánynak való sinek, apróanyag, vagonettek és fordító korongok. Grünbaum, Timișoara. III., Odobescu-u., 11. 14 és 15 óra között. (1282)

CUKOR TAKARMÁNYRÉPA kapható házhoz szállítva is. Timișoara II., Dobanțilo-u., 5. szám alatt. (1114)

ELADÓ CSEPLŐSZEKRENY, 4-es „Ganz”, végig golyócsapágyas, majdnem új, egy 5-ös és egy 8-as magánjáró LOKOMOBIL. Cim Lósch és Kiss, atelier mechanic, Oravița. Levelekre nem válaszolunk. Inrag. la Cam. de Ind. Lugoj, nr. 1728/936. (1221)

SZAKÁCSNŐT, 30-45 éves, aki vidékre menne, azonnali felfogadok. Cim: Konstantinovic-gyógyszertár, Vinga. (5435)

KÖLTŐGÉP, keveset használt, eladó Hergat Péter, Parta-Partos. (1276)

SZEPESY-féle gyermekkoszt megvételre keresek. Weisz Lilli, Arad, Gheorghe Lazar-u. 25. (1292)

KÖZÉPKORU nő házvezetőnői állást keres. Cime: özvegy Farschang Julia, Timișoara I., Diaconovici Loga-körút 18. (1287)

A VÁROS központjában saroküzlet olcsón átadó vagy eladó falatozó (bodega) vagy más kereskedés részére (elutazás miatt). Cim a timișoari kiadóban. (1294)

ÜSSZECSUKHATÓ VASÁGY 2500 lejéért eladó. Timișoara, III., V. Babes-u. 28. (1298)

VARRÓGÉPET otthonában javítom meg. Távbeszélő 24-03. Timișoara, II., Ion Creanga-u., 5. (1296)

KERESÜNK angol női munkában jártas szabót. (lehet nő is). (Hoffmann-szalon, bej. szám 102/18184/1942. Timișoara. Regele Mihai-körút 3. (Dornhelm-ház). (1279)

UTAZÓT keresek a fűszerszakmából Erdély részére. Ajánlatokat „Utaz” jellegre a timișoari kiadóba kérek. (1286)

Fodrászok! Igyei mébe! örötlésüket, valamint po cellán m. suó at és mindenemü a y gbó való tárgyat a mindenk től elsmert, tar és veszes é-se összehe-rezt E. Vadász, Timișoara, I., 3 August-utca 7. zember a jónni k to kus telefonnal. Bej. sz. 51931.

AKKORDEON, 120 basszusú, jól állapotban levő, olcsón eladó. Timișoara, II., Cantacuzino-u., 13., 1. ajtó. (1278)

KERESKEDELMI gyakorlattal és nyelvtudással bíró egyént alkalmazok. Csakis idősebb komoly egyének jelentkezzenek. Timișoara, távbeszélő 31-74. (1275)

GYARILAG készült asztali citerák keresek megvételre. Timișoara, I., Sft. Ioannu-u., 5. (1277)

CSALÁDI HÁZ, öt pernyi távolságra a 6-os villamostól, eladó. Timișoara, III., Eneas-u., 89. (1274)

KPRESEK kifogástalan szobaleányt, rendbenlevő iratokkal. Pop, Timișoara, I., Scipio-u., 1. Távb.: 41-05. (1273)

A BELVÁROS központjában fekvő kétemeletes bérház előnyös feltételek mellett eladó. Cim a timișoari kiadóban. (5437)

MINDENEST felfogadnák. Timișoara, I., Peire Carp-u., 5., 12. em. (1256)

ELADÓ 18 méternyi tűzoltó-tömlő sugar-csővel, több új méhkaptár, festett ágy, konyha-asztal, 50 darab fehér, egy literes üveg. Timișoara, III., Eneas-u., 2. (1249)

JÓL FŐZŐ mindenest keresnek. Ugyanott egy Schöberl-ágy és 2 pár 38-as, fiúfélcipő eladó. Maager, Timișoara, II., 3 August-u., 27. (1239)

17 ÉVES fiu könnyebb munkára keres alkalmazást. Cim: Timișoara III., Timotei Cipariu-u. 1. Református lelkeszi hivatal. (5433)

ELVESZETT egy paróka a Traian-tér közelében. Megtalálójá adja át Timișoara, II., Negruzzi-u., 25. szám alatt. Roth. Jutalmat kap. (1291)

SZAKÁCSNŐT, vendéglői főzésben kifogástalan azonnali belépésre keresnek. Havas, Timișoara IV., I. C. Bratianu-utca 39. (1195)

TEJPASZTERIZÁLÓ, hűtő, főző, vajköpülő, valamint teljes tejszarnok-felszerelés eladó. Megtekinthető délelőtt. Timișoara IV., Iancu Vacarescu-u. 39. Mecher. (1290)

NYELVORÁKAT ad bécsi nő: német, olasz, francia, angol órát. Timișoara III., Martirul Popescu-u. 4. (1288)

IDŐSEBB megbízható bejárónőt keresek délelőtre, esetleg heti háromszori elfoglaltságra. Timișoara III., Argeș-u. 14. Alsó csengő. (1281)

KEREVET (otomán), széles, jó állapotban lévő, olcsón eladó. Megtekinthető vasárnap. Timișoara, Fratii Constantin-u. 13. (1280)

KARAKAHAJOS varrogép eladó. Timișoara, II., Ispirescu-u., 2. (1295)

MEGVÉTELRE keresek magyar tanácsosokat. Timișoara, távbeszélő 12-07, hétfőn. (1293)

PUHAFÁ-AGY sodronnyal, éjjeli szekrényvel együtt 5000 lejért eladó. Timișoara, III., V. Babes-u., 28. (1297)

JÓ ALLAPOTBAN lévő, világos hálószoba eladó. Timișoara II., Bontila-u. 12, I. em., 2. ajtó. (1167)

BELÉPNEK óvadékkal, 1-1 1/2 millió lejé komoly ipari, vagy kereskedelmi vállalatba. Ajánlatokat „Tőke biztosítva” jellegre a timișoari kiadóba kérek. (1255)

TELEFUNKEN-rádió, 3+1, régi típusú, eladó. Telepessal elcserelném. Timișoara II., Aurel Vlaicu-tér 3. Portás. (1272)

ILLETEKBEFIZETÉSEKET is vállal gyakorlati óra-könyvelő. Timișoara I., Palanca-u. 1, I. em., 5.

Kérjek mindenütt a „CEAINA” valódi teából készült tea-eszenciát és a „TRAIAN“-Citróművelőket! Minden fűszerüzletben kapható. Gyártja: TRAIAN IOANESIU, București, II., Bucovina-utca 15. Bej. sz. Cam. Com. București 27 9-941.

PIANINÓ, elsőrendű, kitűnő állapotban lévő, eladó. Timișoara, távb.: 44-12. (121)

KÉSZITEK cégek részére szakományban szép készáru-munkát (keciót), Stoica Vasile szabómester, soara III., Ciprian Porumbescu-u. (1284)

KÖTŐGÉP ELADÓ, lapos, 6-astakötő, 6-os számú, használt, d/Uniri-lan. Megtekinthető Timișoara (1225) tér 5. alatt, Haas.

SZÜRKE kosztium és barna ösög-aj, elbát, alig használt, elsőrendű körút 10, adó. Timișoara IV., Ber (1284) III. em., 12. Délután 3-

KERESNEK helyi ügynők fűszerszakmából. Ajánlatokat „Ügynök” jellegre a timișoari kiadóba kérem. (1285)

GYERMEKKISASSZONY, több évi gyakorlattal bíró, azonnali belépésre állást keres. Timișoara, távb.: 13-59. (1289)